

De droom van Unelma

Een sterke samenwerking tussen scholen en
welzijnsactoren

Colofon

Publicatiedatum

16 december 2025

Auteur

Latifa El Morabet, opbouwwerker Unelma, SAAMO Vlaams-Brabant

Nadja Schils, opbouwwerker Unelma, SAAMO Vlaams-Brabant

Contact

Kirsten Saenen, stafmedewerker

E kirsten.saenen@saamo.be

M +32 (0)497 78 98 97

SAAMO Vlaams-Brabant

Unelma

Eenmeilaan 2

3010 Kessel-Lo

T +32 (0)16 44 15 90

E info.vlaams-brabant@saamo.be

www.saamo.be/vlaams-brabant

--

Ondernemingsnummer: BE 0431.154.904

RPR Vlaams-Brabant, afdeling Leuven

Partners

Vrije Basisschool Heilig Hart Heverlee, Don Bosco Sint-Lambertus

basisschool, OCMW Leuven, CAW Oost-Brabant,

Stad Leuven (directie Samenleving en dienst Onderwijs), Huis van het

Kind Leuven, LDC Den Rozenberg en LDC Ruelenspark.

Inhoud

INLEIDING	p.5
1. DE DROOM VAN UNELMA: ONTSTAAN EN CONTEXT	p.9
1.1. Eerste stappen: de verkenning	p.9
1.2. Doelstellingen van het project	p.12
2. BELANGRIJKE BOUWSTENEN	p.13
2.1. Outreachend werken via de presentietheorie	p.13
2.2. Samenwerken in een netwerk	p.16
3. UNELMA OP SCHOOL	p.20
3.1. Een netwerk van nabijheid	p.20
3.2. Oprichting van de werkgroep 'een sociaal netwerk voor Heverlee'	p.24
4. UNELMA EN CORONA	p.25
5. UNELMA MET PARTNERS IN DE BUURT	p.26
5.1. De focus verschuift van schoolpoort naar buurt	p.26
5.2. Uitbouwen van contactpunten in de buurt	p.27
5.3. Heverlee en meer ontmoetingsmogelijkheden	p. 28
6. UNELMA IN CIJFERS	p.30
7. IMPACT EN RESULTATEN	p.37
7.1. Onlinebevraging van het schoolteam	p.37
7.2. Groepsgesprek met ouders	p.42
7.3. Het netwerk	p.45
8. BELEIDSAANBEVELINGEN	p.46
9. BRONNEN	p.58

INLEIDING

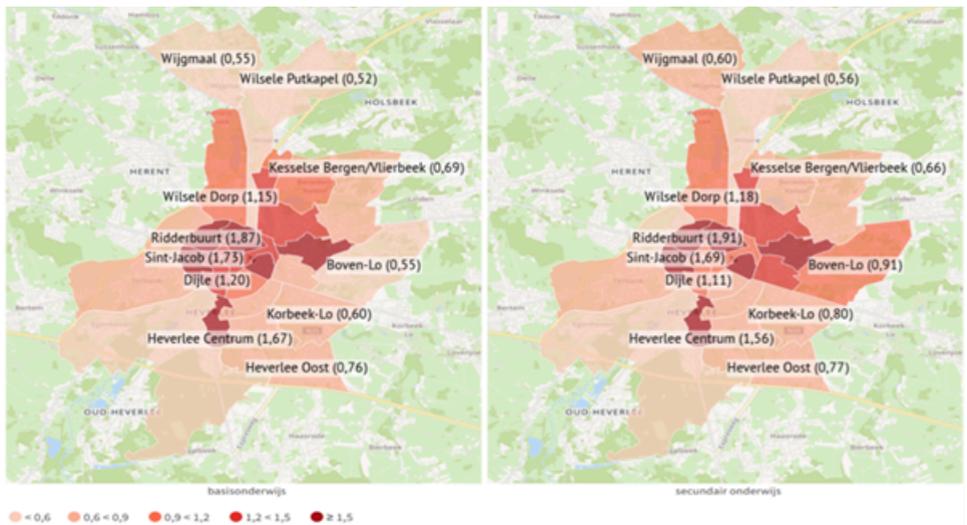
EEN TERUGBLIK OP ZES JAAR PROJECTWERKING

“Heverlee heeft verschillende ‘gezichten’: arm en rijk delen dezelfde postcode en dezelfde school. Maar daarom nog niet dezelfde sportclub, jeugdvereniging of vriendenkring.”

Deze en andere bevindingen deelden we in onze terreinverkenning van Heverlee, de zuidrand van Leuven (El Morabet, L.& Schils, N., 2019). Scholen uit Heverlee signaleerden al ruim tien jaar binnen het Lokaal Overlegplatform dat het water hen aan de lippen stond. Door een veranderende leerlinginstroom en de toegenomen diversiteit, lieten complexe maatschappelijke problematieken hen niet onberoerd.

De signalen vanuit de scholen zien we ook terug in de OKI-cijfers. OKI staat voor onderwijskansarmoede-indicator, en is gebaseerd op 4 leerlingenkenmerken. Hoe hoger de OKI, hoe meer kansarmoede er in de leerlingenpopulatie van een school of regio is. Uit de OKI-cijfers blijkt dat het risico op onderwijskansarmoede in Leuven stijgt. Tussen 2013 en 2023 was er een grote stijging, waarbij de OKI-waarden voor Heverlee Centrum (1,67) tot de hoogste van Leuven behoren. Ook de vluchtelingencrisis bracht een instroom van maatschappelijk kwetsbare leerlingen met zich mee (Stad Leuven, 2024).

Armoede werd meer zichtbaar op school. Ouders overstelpten schoolteams met welzijnsvragen. Scholen wilden maatschappelijk kwetsbare gezinnen graag ondersteunen en zo bijdragen aan het welzijn van en optimale leerkansen voor de schoolkinderen. Maar betrokkenheid en acties vanuit de scholen zelf bleek niet genoeg. Er waren obstakels zoals: te weinig overzicht op en bekendheid met het welzijnsveld, en het relatief beperkte aanbod van diensten in de rand van Leuven.

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provinciesincijfers.be

Onze organisatie SAAMO is ingegaan op de vraag van scholen om hier in partnerschap een onderwijsproject op te starten.

- Omdat het streven naar sociale gelijkheid en gelijke onderwijskansen nog steeds broodnodig is in ons onderwijs.
- Omdat deze context duidelijk maakte dat meer samenwerking tussen onderwijs en welzijn een must is.
- Omdat scholen dit niet alleen kunnen.

Dit project begon met een grondige verkenning van school en buurt. We gingen participatief te werk. De scholen Don Bosco Sint-Lambertus, Sint-Norbertus en Heilig Hart in Heverlee stapten mee in, leverden info en ideeën.

Met een knipooeg naar de aanwezige diversiteit op school, kozen we een projectnaam die deze dromen weerspiegelt: UNELMA stond in de startblokken.

*“Unelma is het Finse woord voor ‘droom’ en klinkt hoopvol. Het weerspiegelt voor ons de kracht die in de gesprekken naar voor kwam.”
Unelma staat voor: dromen over een goede toekomst voor je kind en kansen grijpen.*

Van november 2019 tot juni 2025 waren we actief met onze Unelma werking in twee scholen en in de buurt. Vanuit die gedeelde droom bouwden we met scholen, welzijnsdiensten en lokale partners aan een netwerk dat ouders ondersteunt, verbindt en versterkt. Unelma groeide uit tot een **praktijk van nabijheid**, waarin onderwijs en welzijn samenwerken aan gelijke onderwijskansen. De aanpak vertrok vanuit de **presentietheorie** van prof. dr. Andries Baart:

Baart, 2004:

“Echte ondersteuning ontstaat pas wanneer we ons met aandacht, empathie en trouw op de ander richten. Door samen met ouders te zijn, konden we er vóór ouders zijn.”

Unelma bracht allerlei organisaties samen in een structureel netwerk en zorgde voor duurzame bruggen tussen gezinnen, scholen, buurt en beleid. Doorheen vijf schooljaren evolueerde Unelma stap voor stap: elk schooljaar kreeg een andere focus.

2019–2020: OPSTART SCHOOLWERKING

Start van schoolpoortmomenten, permanenties en vorming.

2020–2021: BUURTANALYSE

Samenwerking met buurtgerichte werking Stad Leuven en studie bureau Endeavour. Oprichting van een intersectorale werkgroep.

2021–2022: NABIJHEID EN DIGITALE INCLUSIE

Tijdens en na de coronapandemie digitale ondersteuning voor gezinnen aanbieden en contact houden via deur-aan-deurgesprekken.

2022–2023: VRIJETIJD ALS HEFBOOM

Ouders ondersteunen bij deelname aan vrijetijdsactiviteiten en inzetten op de UiTPAS.

2023–2024: ONTMOETING & VERBINDING

1 keer per maand buurtgerichte ontmoetingsmomenten in de lokale dienstencentra.

2024–2025: AFRONDING & OVERDRACHT

Verankering van methodieken en geven van beleidsaanbevelingen.

We nemen je mee in de verschillende stappen waarin we het project opbouwden. In onze bevindingen doorheen die zes jaar, in de resultaten en de impact die deze manier van werken heeft op scholen en ouders. We hopen je te inspireren, zodat je onze aanbevelingen opneemt in het lokale onderwijsbeleid.

Illustratie © Antje Smeyers

1. DE DROOM VAN UNELMA: ONTSTAAN EN CONTEXT

1.1. EERSTE STAPPEN: DE VERKENNING

Verkennen doe je niet alleen. Je legt je oor te luisteren bij ouders en partnerorganisaties. Je betreft hen ook bij de opbouw van het project. Het OCMW en CAW van Leuven beschouwden we als onze kernpartners. Het CAW bood een helpende hand bij het bevragen van ouders. Via deze bevragingen konden we problemen die de scholen signaleerden, aftoetsen bij gezinnen in een kwetsbare situatie. Het vormde ook een vertrekpunt om een netwerk rond de school te vormen.

We spraken eerst met directies van de drie betrokken scholen, de directie van WZC Annuntiaten (dat op een schoolcampus ligt), en met stafmedewerkers van OCMW en CAW. Schooldirecties, zorgcoördinatoren en leerkrachten stonden voor heel wat uitdagingen. In hun beleid en aanpak hadden ze al veel aandacht voor gezinnen in een kwetsbare situatie, maar toch botsten ze op drempels.

Er kwamen op die manier **3 grote noden** naar voren.

WAT VONDEN SCHOLEN?

1. Afwezigheid van diensten in de buurt: er is te weinig hulp- en dienstverlening in Heverlee, waar ouders zonder drempels terecht kunnen met hun vragen.

2. Nood aan samenwerking met partners rond thema's zoals toeleiding naar vrije tijd, huisvesting, materiële/financiële hulp (schoolkosten, schoolbenodigdheden, ...) en opvoedingsondersteuning.

3. Kennis van de sociale kaart ontbreekt: scholen weten te weinig bij welke organisatie en ook bij welke contactpersoon ze terecht kunnen. Er zijn veel hulporganisaties, maar daar is weinig overzicht op. Met als gevolg dat scholen en ouders niet tot bij het hulpaanbod geraken. Er is nood aan deze kennis voor vlotte doorverwijzing.

In samenwerking met CAW Leuven namen we diepte-interviews af bij de ouders.

Er kwamen schoolse thema's aan bod:

- 1) onthaal, inschrijving en communicatie met de school,
- 2) ouderbetrokkenheid en participatie,
- 3) bekommernissen rond het onderwijs van hun kinderen.

Andere levensdomeinen die in de gesprekken aan bod kwamen:

- 1) wonen en leven in Heverlee,
- 2) toegang tot het bestaande dienstverleningsaanbod, en
- 3) vrijetijdsparticipatie.

WAT VONDEN OUDERS IN EEN KWETSBARE SITUATIE?

Tijdens gesprekken met ouders werd één rode draad zichtbaar: gezinnen, vaak in een kwetsbare positie, willen bovenal een **goede toekomst voor hun kinderen**. Ze willen dat hun kinderen kansen krijgen, zich goed voelen op school, en later een stabiel leven kunnen uitbouwen.

Voor wat betreft **schoolse materies**, bleek uit de gesprekken:

- Dat ouders zeer betrokken zijn bij school- en gezinsleven
- Dat ouders de school nodig hebben als gevolg van hun kleine sociale netwerk
- Dat er nood is aan info- en contactmomenten met andere ouders op school

Op **andere levensdomeinen** stelden we vast:

- Bij velen is bezig zijn met overleven een prioriteit
- Wonen en financiën vormen de grootste zorgen
- Er is een grote nood aan vrijetijdsparticipatie, maar tegelijkertijd weinig ruimte voor vrijetijdsbesteding
- Er is weinig verbinding met andere gezinnen

Mama van vier kinderen:

“Kansen kunnen grijpen voor onze kinderen. Dat is mijn grootste droom en tegelijk mijn grootste angst.”

De context in Heverlee bleek veelzijdig: scholen met een diverse leerlingenpopulatie, gezinnen met uiteenlopende achtergronden, en een netwerk van organisaties die elk op hun manier met dezelfde gezinnen in contact komen.

De uitdaging lag in het **verbinden van die werelden**. Scholen zagen noden waar welzijn kon ondersteunen. Welzijnsorganisaties merkten dat scholen vaak het eerste aanspreekpunt zijn voor gezinnen in kwetsbare situaties.

Unelma wilde die kloof overbruggen door **nabij te zijn, vertrouwen op te bouwen en samen te werken met scholen en partners in welzijn en vrije tijd**.

SCHOLEN

OUDERS

Ouders hebben nood aan een ontmoetingsplek.

Willen andere ouders ontmoeten.

Het is nodig om te praten over opvoeding: ouders vragen hulp en ondersteuning rond opvoeding.

Vragen naar thematische bijeenkomsten over ontwikkeling en opvoeding.

Ouders hebben vragen rond hun persoonlijke administratie, bv. brieven die ze niet begrijpen.

Hebben nood aan informatie over tegemoetkomingen waar ze recht op hebben (schooltoelagen, ...)

Gezinnen hebben het steeds moeilijker met het betalen van de schoolfactuur.

Hebben het financieel moeilijk om bepaalde schoolkosten te betalen (bv. uitstappen).

Er is een grote nood aan vrijetijdsactiviteiten voor deze gezinnen. Toeleiding ontbreekt.

Er is weinig (financiële) ruimte voor vrijetijdsactiviteiten. Men weet niet waar naartoe.

1.2. DOELSTELLINGEN VAN HET PROJECT

In eerste instantie wilden we met Unelma een **laagdrempelige en toegankelijke plek op school** creëren, waar ouders meteen terecht kunnen met welzijnsvragen en andere hulpvragen. We fungeerden als **schakel** tussen ouders, directie, leerkrachten en zorg, zodat vragen snel opgepikt en besproken konden worden. Tegelijkertijd zorgden we voor een gerichte **toeleiding** naar hulp- en welzijnsdiensten, waardoor er op school opnieuw ruimte vrijkwam om zich te focussen op de ontwikkelings- en leeransen van kinderen.

Daarnaast wilden we, samen met de scholen en partners zoals OCMW en CAW, een **duurzaam netwerk** uitbouwen. Dit moet ervoor zorgen dat scholen correct en efficiënt kunnen doorverwijzen, zonder dat gezinnen van de ene naar de andere dienst gestuurd worden of telkens opnieuw hun verhaal moeten doen. Zo vermijden we dat leerkrachten en zorgteams contact moeten opnemen met tal van verschillende organisaties om één gezin verder te helpen. Unelma nam hierin de rol op van **wegwijzer** en **brugfunctie**.

DOEL 1

Unelma wijst ouders de weg naar informatie en naar organisaties, die hen verder kunnen helpen met hun vragen op verschillende levensdomeinen: onderwijs, materiële en financiële issues en zeker ook vrijetijdsparticipatie.

DOEL 2

Unelma bouwt aan een breder sociaal netwerk, waarin scholen en ouders terecht kunnen. Waar scholen signalen van maatschappelijk kwetsbare ouders kunnen detecteren en doorverwijzen.

2. BELANGRIJKE BOUWSTENEN

Unelma is een opbouwwerkproject van SAAMO Vlaams-Brabant vzw. Wat betekent dat dit project gebaseerd is op het veranderingskader 'Sterk Onderwijs' van SAAMO. De focus ligt op de veranderingen die SAAMO wil realiseren op vier domeinen: gezin, school, vrije tijd en netwerk (Dekoninck, J. & Verreth, B., 2023). Daarnaast werden we geïnspireerd door de presentietheorie van prof. dr. Andries Baart (Baart, A. 2004).

We bespreken beide hieronder.

2.1. OUTREACHEND WERKEN VIA DE PRESENTIETHEORIE

Volgens deze theorie ontstaat goede zorg wanneer de professional zich met aandacht en trouw richt op de ander – zonder oordeel, zonder haast, en met een open houding.

Baart, 2004:

“Een praktijk waarbij de zorggever zich aandachtig en toegewijd op de ander betreft, zo leert zien wat er bij die ander op het spel staat [...] en met praktische wijsheid en liefdevolle trouw doet wat nodig is.”

In de praktijk betekende dit dat we vertrokken vanuit de **leefwereld van gezinnen**. We luisterden, observeerden en stemden af op wat er écht nodig was. Soms was dat praktische hulp, soms een doorverwijzing naar een partner, soms puur onze aanwezigheid (Opgroeien, 2025).

De **acht kernprincipes van presentie** vormden ons dagelijks kompas:

1. Aansluiten bij de ander
2. Open en onbevooroordeeld aanwezig zijn
3. Werken vanuit een vertrouwensband
4. De leefwereld van gezinnen begrijpen
5. Verder kijken dan aannames en etiketten
6. Geen standaardoplossingen gebruiken
7. Het tempo van de ander volgen
8. Trouw en betrouwbaar blijven

Deze werkwijze bracht rust en richting, ook in complexe situaties waar geen snelle oplossingen bestonden.

We geven enkele voorbeelden:

1. JE SLUIT AAN

Je sluit aan bij en stemt af op wat de ander aandraagt en wat hem/haar bezighoudt.

➡ *Je kijkt en luistert naar de ander: wat speelt er, wat is er belangrijk, ... De ander bepaalt wat er op de agenda staat.*

Bij Unelma bepaalt de ouder waarvoor hij/zij langskomt. Dat kan een brief zijn die niet begrepen wordt. Of de brief vormt een aanleiding om te vertellen hoe het met hem/haar gaat.

2. JE VERDIEPT JE IN DE LEEFWERELD VAN DE ANDER

Het verhaal is zoals de ander het vertelt en beleeft.

➡ *Je wil de ander leren kennen: 'Hoe leeft iemand? Hoe denkt iemand? Met wie gaat zij/hij om? Hoe was dit leven tot nu toe? En wat is daarin belangrijk?' Dit verhaal wordt niet kleiner gemaakt of onteigend.*

Bij Unelma zijn er ook groepssamenkomsten. Ouders vinden het belangrijk om informatie uit te wisselen. Als professional voorzien we niet altijd een gespreksthema. De verhalen, bekommernissen, ups en downs worden gedeeld vanuit hun beleving. Hieruit kunnen vormingen op maat ontstaan (bv. een zoektocht naar werk; de invulling van de zomervakantie, de verkiezingen, ...)

3. JE KIJKT VERDER

Je bent niet aanspreekbaar op één type vraag of probleem. Je treedt ook buiten de grenzen van je eigen vakgebied, wanneer dat nodig is.

➡ *Dat betekent niet dat je alles moet doen en kunnen. Je zorgt dat er ruimte en aandacht is voor wat er speelt en dat iemand er eventueel hulp bij krijgt. Je bent alert op wat iemand niet kan zeggen.*

Een moeder komt met een hulpvraag over inschrijving in de kinderopvang. Gezien haar sterke vaardigheden blijkt dit niet de echte vraag. Wél een noodkreet van een alleenstaande moeder die wil dat je even een luisterend oor biedt en overneemt. Om vervolgens weer verder te kunnen gaan.

4. JE BENT TROUW EN TE VERTROUWEN

Je verlaat de ander niet. Mensen in een kwetsbare positie zijn gebaat bij professionals die bij hen blijven en trouw zijn. Zelfs al zijn er veel problemen die niet opgelost kunnen worden.

➡ *Blijf betrokken, ook al is er geen hulpvraag.*

Bij Unelma staat de koffie klaar. Het gaat niet om koffieklets of samen koffiedrinken, maar om veiligheid te bieden en tijd te geven: "Dit ben jij mij waard."

Vaak hadden ouders in een kwetsbare positie te kampen met acute huisvestingsproblemen. Andere administratieve of schoolse zaken waren daardoor minder bespreekbaar. Of ouders waren even niet te zien op school. Bruggen slaan betekent hier: afwachten tot de ouder tijd en ruimte vindt. De deur gaat niet dicht.

Aandachtspunt voor school- en lokaal beleid:

Niet elke vooruitgang is meetbaar in cijfers, maar wel zichtbaar in vertrouwen, verbondenheid en welzijn.

Dit vraagt tijd, ruimte en erkenning voor presentie als professioneel handelen, waarmee ook rekening gehouden wordt in de financiering.

2.2. SAMENWERKEN IN EEN NETWERK

In het opbouwwerk krijgen we te maken met complexe maatschappelijke problemen. Deze vragen tijd en zijn vaak niet meteen op te lossen vanuit je eigen project of eigen organisatie. Daarom hechten we veel belang aan samenwerking met andere organisaties, scholen, ouders en beleid (SAAMO, 2021).

In de onderwijsprojecten van SAAMO betekent ‘samen bouwen aan gelijke onderwijskansen’ de volgende aspecten (Dekoninck, J. & Verreth, 2023):

1. **‘Sterke ouders’**: gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie ondersteunen. Hen laten groeien in hun rol als ouder en begeleider van de schoolloopbaan van hun kinderen. Hen ondersteunen in hun communicatie met de school.
2. **Schoolteams ondersteunen** in het verder uitwerken van een armoede- en diversiteitsbeleid op school. Met aandacht voor een warm onthaal, schoolkosten en communicatie met gezinnen in een kwetsbare positie. We reiken handvaten aan om de communicatie met kwetsbare gezinnen te verbeteren, realistische verwachtingen te stellen, en met ouders in dialoog te gaan.
3. Een versterkende leeromgeving creëren door inzet op **vrije tijd**. Door op zoek te gaan naar speel- en ontmoetingskansen in de buurt. Door hiervoor initiatieven te ondersteunen en gezinnen toe te leiden. Maar ook door op zoek te gaan naar drempels en hiaten die vrijetijdsparticipatie bemoeilijken.
4. Bruggen bouwen tussen onderwijs en welzijn door samen een **ondersteunend netwerk** uit te bouwen.

Gezien de noden die we vaststelden bij scholen en ouders tijdens de verkenning, kozen we ervoor om vooral op dat laatste aspect in te zetten: **netwerken** (Dekoninck, J. & Verreth, B. 2023).

Als we binnen Unelma willen helpen met de zorgen van ouders over verschillende onderwerpen, en als we merken dat scholen het moeilijk hebben door problemen die verder gaan dan lesgeven, dan moeten we samenwerken. We moeten bruggen bouwen 1) tussen school en organisaties voor welzijn en vrije tijd, 2) tussen ouders en school, en 3) ook tussen ouders onderling.

In een netwerk ontstaat er ruimte voor scholen om thema's als armoede en diversiteit mee te nemen in hun beleid en in de praktijk:

- Specifieke noden van ouders krijgen een antwoord via het delen van expertise, casusbesprekingen en gerichte doorverwijzing.
- Lokale vraagstukken van scholen over gelijke onderwijskansen worden mee opgenomen door andere organisaties en krijgen een vaste plaats tijdens overleg.

Hoe vormen wij vanuit SAAMO een netwerk? De volgende startvragen waren voor ons belangrijk bij het vormen van het netwerk (Steel, R. 2016).

- Welke organisaties kunnen bijdragen aan het realiseren van onze projectdoelen? En andersom: waar kunnen wij bijdragen met onze expertise?
 - *Voorbeeld van samenwerking met Lokale Dienstencentra (LDC) om gezinnen in een kwetsbare positie te bereiken.*
- Welke belangrijke oplossingsactoren zijn er? Met welke diensten zullen we vooral moeten samenwerken om ouders correct door te verwijzen? En vooral: wie kan fungeren als contactpersoon voor de scholen?
 - *We vroegen CAW en OCMW om kernpartners te zijn in het project en mee een werkgroep te vormen met de scholen en andere partners.*
- Staan de neuzen in dezelfde richting? Zijn er organisaties die onze ambities delen? Of kunnen we op het terrein concrete samenwerkingen en/of eenmalige acties opzetten? En, zo ja, met wie?
 - *Met het OCMW bekeken we of aanwezigheid op het terrein of op vormingsmomenten mogelijk zou zijn.*
 - *OHL ligt in Heverlee. Wat kunnen zij betekenen bij vragen over vrije tijd, doorverwijzing en inschrijving?*
 - *Bib Heverlee had plannen voor een 'zomerwerking op het Plein'. Belangrijk voor gezinnen om hierop aan te sluiten? Impact op het aanbod?*
- Welke organisaties hebben eventuele plannen om hun werking naar Heverlee uit te breiden? Om de school als 'vindplaats' te gebruiken voor moeilijk bereikbare gezinnen?
 - *"De Nomade (onthalhuis voor nieuwkomers) ook in Heverlee zou top zijn!" - een papa*
- Scholen en leerkrachten zijn geen maatschappelijk werkers en de sociale kaart van Leuven is ingewikkeld. Welke organisaties geven we binnen ons project een gezicht? Wie zijn waardevolle contacten voor leerkrachten en ouders?
 - *De dienst Diversiteit, OCMW en CAW brachten we naar de scholen met een vorming over 'vluchtelingen in Leuven'.*

- Waar zijn we zelf bereikbaar voor ouders en scholen? Zichtbaar maar toch discreet. Toegankelijk voor een vraag van ouders én leerkrachten. Bereikbaar voor zorgleerkrachten, een oudercomité, ...
- Waar kunnen gezinnen elkaar ontmoeten en in welke vorm? Zijn er bestaande mogelijkheden? Plekken die nog onvoldoende gebruikt worden in Heverlee, maar wel het potentieel hebben om een 'warme plek' te zijn: lage drempel, ontspanning en ontmoeting, tijd voor een vraag, geen druk om te consumeren, ...
 - *Het plein naast het Oud Gemeentehuis in Heverlee blijkt een waardevolle laagdrempelige ontmoetingsplek voor gezinnen. Wat met een lokaal in het Oud Gemeentehuis als inloopplek? Of een 'hangplek' voor jongeren in Heverlee?*
- Met wie zitten we regelmatig aan tafel? Met welke organisaties vormen we een werkgroep?
- Welke spelers missen we nog in het veld?

3. UNELMA OP SCHOOL

3.1. EEN NETWERK VAN NABIJHEID: SCHOOLPOORTMOMENTEN GROEIDEN UIT TOT PERMANENTIES

VOOR OUDERS

In het schooljaar 2019-2020 startten we met schoolpoortmomenten. We stonden aan de schoolpoort om met ouders in gesprek te gaan, te luisteren en te ontdekken welke thema's leefden en met welke vragen ouders geen raad wisten. We waren steeds twee momenten per week op school: telkens een voor- of namiddag. We wilden voldoende zichtbaar en aanwezig zijn. We spraken ouders aan om onszelf voor te stellen en flyers/ visitekaartjes uit te delen.

Als opbouwwerkers beschikten we voor Unelma ook over een lokaal waar we konden zitten. Maar zonder toeleiding door de school, zouden ouders ons daar niet vinden.

Voorbeeld uitnodiging Unelma voor ouders | schooljaar 2020 - 2021

Unelma
voor ouders met vragen

Een project van
SAMENLEVINGSOPOUW
Riso Viaams-Brabant

BABELS OP SCHOOL, OOK IETS VOOR JOU? IEDEREEN IS WELKOM!

Je vindt ons in het UNELMA lokaal.

- Nood aan een babbel? Zin in een kopje koffie?
- Heb je een vraag over school, vrije tijd, wonen, taal, ... ?
- Hulp nodig bij je brieven?

Spring dan gerust binnen. Wij zijn op jouw school aanwezig op dinsdagvoormiddag van 9.00 tot 11.00 uur en op donderdagnamiddag van 15.00 tot 17.00 uur.

Heb je een idee of zit je met een vraag?

Nadja Schils
0497 34 10 35
nadja.schils@samenvlevingsopbouw.be

Latifa El Morabet
0492 27 72 34
latifa.elmorabet@samenvlevingsopbouw.be

Eens de ouders ons kenden en ons vonden, schakelden we in schooljaar 2021-2022 over naar **permanenties**: één vast moment per school per week (en later ook in de buurt) waarop ouders vrij konden langskomen of op afspraak. Als ouders niet konden langskomen, gingen we op huisbezoek. Deze aanpak bleek succesvoller, omdat ze **aansloot bij het ritme van ouders**. Ouders zagen ons op de speelplaats en konden meteen langskomen met hun vragen en brieven. Of ze kwamen een kopje koffie drinken en andere ouders ontmoeten. We bekeken vervolgens samen naar welke instantie we moesten bellen/mailen. Het **CAW en OCMW** waren hier partners in. Via **vaste contactpersonen** vroegen we meer info over een bepaald dossier en als er nog geen dossier was, stuurden we ouders door.

Door aanwezig te zijn – op school, thuis en later in de buurt – ontstond er vertrouwen. Ouders deelden hun vragen over huisvesting, administratie, schoolkosten, opvoeding of vrije tijd, maar ook hun zorgen en hoop. Dat vertrouwen was de voedingsbodem voor echte samenwerking.

Aandachtspunt voor school- en lokaal beleid:

Laagdrempelige aanwezigheid en outreachend werk vormen de sleutel tot ouderbetrokkenheid. Klassieke schoolcontacten zoals oudercontacten volstaan **niet** om alle gezinnen te bereiken.

Beleidsmatig is het belangrijk dat scholen ruimte en middelen krijgen om brugfiguren structureel in te zetten.

VOOR HET SCHOOLTEAM

Een **nauwe samenwerking met het schoolteam** bleek een sleutelement in het welslagen van het project. Directies, zorgcoördinatoren en leerkrachten zetten zich dagelijks in om kinderen te onderwijzen en te ondersteunen. Beide scholen hadden al initiatieven genomen om ouders dichter bij de school te brengen, zoals koffiemomenten of infomomenten. Toch botsten ze vaak op grenzen: de noden van ouders gingen regelmatig verder dan wat binnen de schoolcontext mogelijk was.

Leerkrachten en zorgcoördinatoren konden ouders gericht doorverwijzen naar 'onze plek', met de zekerheid dat hun bezorgdheid ernstig werd genomen en opgevolgd. Indien nodig koppelden we terug naar de school, soms via een gepland overleg, soms in een kort gesprek tussendoor.

Permanentiemomenten werden ook opgesteld voor vragen vanuit het schoolteam. Bv. *'Zou ik bij dat gezin op huisbezoek gaan, of voelt dit als een bedreiging?'* Of *'Hoe vorm ik de communicatie rond de musical om alle ouders te bereiken?'*

Naast het bespreken van concrete gezinnen groeide er ook een **breder partnerschap** rond visie en beleid. Schoolteams hadden enerzijds nood aan reflectie en ondersteuning bij thema's waar onderwijs en welzijn elkaar raken, zoals omgaan met financiële kwetsbaarheid of taalstimulering bij anderstalige kleuters. Anderzijds met het bereiken van ouders in precaire situaties. In die samenwerking werden we niet enkel uitvoerende partners, maar ook **meedenkers** in het vormgeven van een warm schoolklimaat en inclusief ouderbeleid. Zo organiseerden we bv. samen met het OCMW en CAW een vormingsmoment en intervisie rond het statuut van vluchtelingen. Dit zorgde ervoor dat schoolteams een beter zicht kregen op de regelgeving voor vluchtelingen. Daarnaast konden ze zich een beter beeld vormen van de leefsituaties van vluchtelingen.

De samenwerking met het schoolteams toont hoe nauw onderwijs en welzijn met elkaar verweven zijn (Mertens, C., Seghers, M., De Maegd, K. & Van Kerckhove, C. 2021). In buurten waar gezinnen in een kwetsbare positie leven, kan de school niet alle zorgvragen alleen dragen. Leerkrachten staan vaak op de eerste rij: zij signaleren, luisteren en proberen te helpen, maar botsen op de grenzen van hun opdracht. Daarnaast hebben we samen met de scholen ook ingezet op verschillende acties, naargelang de noden van gezinnen.

Voorbeelden van deze acties:

Infomomenten voor ouders:

Over gezonde voeding en gezonde brooddozen, zindelijkheid, taalstimulering thuis, ...

In samenwerking met: wijkgezondheidscentra, solidaire kruidenier Solikoop, Huis van het Kind, lokaal dienstencentrum

Info en inzet op vrije tijd:

Info UiTPAS, overzicht & info vrijetijdsmogelijkheden in Leuven, hulp bij inschrijving in sportclubs & kampjes, ...

In samenwerking met: UiTPAS Leuven, Brugfigurennetwerk, juf en zorgcoördinator.

Digitale hulp:

Tijdens permanenties, schenkingen van laptops, cursus 'Digitaal op weg in België'.

In samenwerking met: Groep Intro, e-inclusie SAAMO en project 'De kast'.

Infomomenten voor leerkrachten:

Werking Unelma, vluchtelingen in Leuven, armoede en diversiteit.

In samenwerking met: CAW, OCMW en SAAMO.

Ouderbetrokkenheid:

Koffie- en thee ochtenden, Wereldfeest, infomarkt.

In samenwerking met: ouderraad.

3.2. OPRICHTING VAN DE WERKGROEP ‘EEN SOCIAAL NETWERK VOOR HEVERLEE’

We brachten niet alleen ouders samen, maar creëerden ook overleg en afstemming tussen de beide scholen, partners uit de buurt, en belangrijke medespelers zoals OCMW en CAW, die van meetaf aan betrokken waren. Zo zaten niet alleen de directies en zorgcoördinatoren mee aan tafel, maar ook beide lokale dienstencentra, het Huis van het Kind en de outreach-werkers van Stad Leuven. Er was contact en overleg met de plaatselijke partners, gaande van Ferm Kinderopvang tot de communitywerking van OHL, het Buurtcomité van Heverlee Kern, etc.

In de werkgroep kwam het verloop van het project, anonieme casusbesprekingen en mogelijke aanpak van knelpunten aan bod. Deze werkgroep komt 3x/jaar samen en zal ook verdergezet worden binnen de brugfigurenwerking.

Overzicht uiteenlopende en boeiende **samenwerkingspartners**:

(welzijns)partners	ouderraad	kinderopvang: FERM, Kinderkuren en Loket kinderopvang
LDC Rozenberg en LDC Ruelenspark, Zorgzame Buurten, praatgroep Nederlands	Bib Heverlee	outreacher Stad Leuven
buddy's van dienst Diversiteit	Leuven Helpt	CAW Vluchthuis en OCMW
Kind en Gezin	huisartsen	

4. UNELMA EN CORONA

We waren nog maar enkele maanden gestart met Unelma toen de coronapandemie uitbrak. Het land ging in lockdown, scholen en diensten sloten, en het onderwijs schakelde plots over naar digitale lessen. Via Teams en Zoom konden kinderen van thuis uit les volgen. Althans, wie over een laptop en internetverbinding beschikte.

Al snel werd pijnlijk duidelijk dat veel gezinnen in een kwetsbare situatie volledig uit de boot vielen:

Barometer Digitale Inclusie 2024:

10% had thuis geen toegang tot het internet.

20% deed niet aan e-banking of online shoppen.

35% maakte geen gebruik van online overheidsdiensten.

5% van de kinderen in het lager onderwijs in Vlaanderen had thuis geen laptop, tablet of desktop computer.

13% van de kinderen in het secundair onderwijs in Vlaanderen gebruikte nooit een laptop, tablet of desktop computer.

Beide scholen probeerden met alle middelen oplossingen te vinden. Ze zamelden zelf laptops in om uit te delen aan gezinnen. Daarnaast konden we via Avansa extra toestellen verdelen.

De permanentiemomenten veranderden in stoepcontacten en telefonische gesprekken: we bleven bereikbaar, ook al moesten we letterlijk op afstand blijven. We brachten extra speelgoed en laptops naar gezinnen, maar dat bleek niet voldoende. In deze periode probeerden we andere werkvormen en nieuwe initiatieven uit om vanuit onderwijs ouders te ondersteunen.

5. UNELMA MET PARTNERS IN DE BUURT

5.1. DE FOCUS VERSCHUIFT VAN SCHOOLPOORT NAAR BUURT

Om gezinnen op een veilige plek te ontmoeten tijdens de coronapandemie, konden we dankzij de samenwerking met Stad Leuven terecht in de gebouwen van het Oud Gemeentehuis in Heverlee. Een tijdelijk extra SAAMO-medewerker 'e-inclusie' zorgde voor ondersteuning en info wanneer ouders en kinderen genoodzaakt werden online lessen en oudercontacten te volgen. Daarnaast bracht deze collega tal van noden rond e-inclusie in kaart, waarmee scholen en andere partners aan de slag konden (Bielen, D. 2021).

Dit zorgde voor een aantal opportuniteiten:

- Nabijheid van de Bib: samenwerking met en toeleiding naar de Bib in Heverlee. Toeleiding naar Alfapret voorleesuurtsjes en infomomenten voor ouders in de Bib. Elke zomer stemden we onze activiteiten ook af op de momenten van 'Bib op het Plein' in Heverlee.
- Medewerking aan de bevraging vanuit Masterplan Heverlee van Stad Leuven en het studie bureau Endeavour (Stad Leuven. 2021). Doel van deze bevraging was om de behoeften van de buurt, scholen, het buurtcomité en andere organisaties in kaart te brengen. De neuzen stonden in dezelfde richting, de dromen ook:
 - laagdrempelige ontmoeting en het laten heropleven van het deelgemeentehuis in Heverlee
 - meer publieke ruimte voor gezinnen met jonge kinderen
 - een plek voor jongeren
 - ingebruikname van de loodsen (naar het voorbeeld van Hal 5)
 - ontharding en een buurttuin waar ook scholen gebruik van konden maken.

Intussen bleven we gebruik maken van de Raadzaal als vaste permanentieplek. Dit gaf meer mogelijkheden: ruimere permanentie-uren, groepsbijeenkomsten in open lucht of activiteiten met gezinnen in de vakantieperiode.

5.2. UITBOUWEN VAN CONTACTPUNTEN IN DE BUURT

Door onze aanwezigheid in de buurt van beide scholen (op het speelplein en in de lokalen van het Oud Gemeentehuis), konden we ook initiatieven opzetten die inspelden op de noden van het moment:

- **Spel & ontmoeting:** met 'de zomer van Unelma' zetten we in op laagdrempelige spel- en ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen. We stemden af met Bib Heverlee, die ook een open activiteitenaanbod had via 'Bib op het Plein'.
- **Digitale ondersteuning:** in samenwerking met Groep Intro organiseerden we 'Digitaal op weg in België': een open aanbod voor de buurt, waar ouders hun digitale vaardigheden konden oefenen.
- **Betaalbare gezonde voeding in de buurt:** in juni 2022 opende onze organisatie SAAMO, samen met WZC Annuntiaten, een mobiele solidaire buurtwinkel die wekelijks in LDC Rozenberg halt houdt: Sociokoop. Gezinnen gaven ons duidelijk aan dat na corona het leven duurder werd, waardoor ze het ook voor het aankopen van voeding moeilijk kregen. Unelma kon voor een rechtstreekse doorverwijzing naar Sociokoop zorgen.

- **Taal:** door de lange quarantaines gingen er heel wat oefenkansen voor meertalige kinderen verloren. We kregen deze signalen ook van beide scholen, die ervoor pleitten in de buurt met de vrije tijd van het kind aan de slag te gaan via taalinitiatieven. In samenwerking met vzw Trill kon het project 'Sprooksprekers' - voorlezen aan huis - doorgaan in Heverlee tijdens schooljaar 2021-2022.

Door bovenstaande initiatieven merkten we dat zowel scholen als ouders vragende partij waren, maar dat er niet genoeg aanbod was.

We pleitten daarom bij Stad Leuven voor een open aanbod in Heverlee in de vorm van een inlooplek. Een plek die inspeelt op taal- en ontmoetingskansen voor kwetsbare kinderen en hun gezin.

We zien de omgeving van het Oud Gemeentehuis nog steeds als een geschikte plek hiervoor. De gezinnen maken nu al gretig gebruik van de publieke ruimte eromheen.

5.3. HEVERLEE EN MEER ONTMOETINGSMOGELIJKHEDEN

Sinds 2023 wordt Heverlee verrijkt met enkele initiatieven vanuit zorg- en welzijnsorganisaties, die de handen in elkaar slaan en geloven in een Zorgzame Buurt (Departement Zorg, z.d.). Een Zorgzame Buurt wil dat zorg en diensten toegankelijk zijn voor iedereen, en dat er tegelijk aandacht kan zijn voor de informele zorg tussen mensen. Ook de mobiele solidaire kruidenierswinkel Sociokoop, die wekelijks op dinsdag in LDC De Rozenberg plaatsvindt, maakt hier deel van uit. In Heverlee besteedt men aandacht aan de bekendmaking van initiatieven die ook bredere ontmoetingskansen geven aan mensen. Of die spontane hulp aan elkaar mogelijk maken. Beide lokale dienstencentra Ruelenspark en De Rozenberg spelen een belangrijke rol in deze Zorgzame Buurt.

We vonden het heel belangrijk dat kwetsbare ouders ook een plaats kregen binnen deze netwerken. Vanaf 2023 begeleidden we ouders actief naar initiatieven in de buurt. Zo konden ze hun sociaal netwerk vergroten, meer kansen krijgen om Nederlands te oefenen in praatgroepen, deelnemen aan buurtmaaltijden en kennismaken met het vormingsaanbod.

Toch blijven er drempels bestaan. Ouders voelen soms dat er verwachtingen aan deelname verbonden zijn, waardoor ze zich onzeker of terughoudend voelen. Door meer in te zetten op een warm en onvoorwaardelijk onthaal, en de ruimte open te stellen als ontmoetingsplek zonder verplichtingen, zullen gezinnen sneller aansluiten.

Daarnaast is het belangrijk om ouders zelf te betrekken bij het samenstellen van het programma. Wanneer ze dit mee kunnen kiezen en vormgeven, wordt de stap om deel te nemen kleiner en groeit hun gevoel van eigenaarschap.

UITNODIGING
Agenda Unelma einde schooljaar 2025

- ma 23 juni • Laatste permanente op school
- di 24 juni • Laatste permanente op school
• 13u.30: Liftstap Chocoladebar
- woe 25 juni • 16-17u.30: BuurToer
- za 28 juni • 15-18u: Buurfeest Heverlee
- di 1 juli • Zomeractiviteit Unelma:
Recreëren op de Tomia Kl
- woo 2 juli • Zom...

Laatste El Mo
latifa el mo...
0492 27 72 34

6. UNELMA IN CIJFERS

We hebben met Unelma een structuur uitgebouwd waarin de vele welzijnsvragen van ouders een plek krijgen. Waar we als opbouwwerkers op de brug stonden tussen onderwijs en welzijn. Tussen ouders, buurt en school.

Wat zeggen de cijfers? Vinden ouders de weg naar ons als tussenschakel?

We geven je een inzicht in cijfers over vijf schooljaren heen. Cijfers die weergeven hoeveel gezinnen de weg vonden naar de permanentiepunten in beide scholen en/of naar tref- en ontmoetingsplaatsen in de buurt. We hebben ook het soort vragen en noden van ouders opgelijst die niet alleen te maken hebben met onderwijs, maar met heel uiteenlopende levensdomeinen.

Opstartperiode vóór COVID-19 | schooljaar 2019-2020

Aantal contacten

Aantal contacten tijdens permanenties	58
Aantal bereikte gezinnen	25

Vragen en noden van ouders

Vragen over onderwijs: <ul style="list-style-type: none">• Ontwikkeling kind, schoolstructuur, klaswerking, ...• Hulp bij inschrijving school, kinderopvang, huiswerkbegeleiding	24
Nood aan ontmoeting: nood aan een luisterend oor, een babbel	14
Hulp bij brieven en persoonlijke administratie	9
Zoektocht naar werk en opleiding	7
Woonproblematiek: op zoek naar een woning, uithuiszetting, aanvraag sociale woning	5
Doorverwijzing naar diensten allerlei	5

Problematieken tijdens en na COVID-19 | schooljaar 2020-2021

In tijden van corona schakelde de werking over naar snelle contacten op de speelplaats, voorzichtige huisbezoeken, online contacten en telefoongesprekken. We zochten contactpunten in de buurt waar we gezinnen veilig konden ontmoeten bv. in de speeltuin en Raadzaal Oud Gemeentehuis Heverlee.

Geen eenduidige registratie dus, maar de gevolgen waren wel voelbaar in de noden van ouders:

ONDERWIJS	<ul style="list-style-type: none"> • Op zoek naar laptops • Toegenomen vraag naar extra hulp: logopedie, huiswerkbegeleiding, digitale hulp
WERK	<ul style="list-style-type: none"> • Op zoek naar nieuw werk na ontslag • Op zoek naar duurzaam werk, combinatie werk en gezin
FINANCIIEEL	<ul style="list-style-type: none"> • Signalen dat het leven te duur wordt • Vraag naar betaalbare voeding en kinderkleding • Angst voor hoge energiefactuur
WELBEVINDEN	<ul style="list-style-type: none"> • Nood aan ontmoeting! • Ontbreken van een netwerk voor kwetsbare gezinnen, expats

Periode 2022-2025 in beeld

Vanaf schooljaar 2022-2023 tot einde schooljaar 2025 waren er wekelijkse uitgebouwde permanenties in twee scholen en op twee plekken in de buurt. Elke vraag werd opgenomen in de registratie. Dit gaf het volgende beeld:

Aantal contacten

Schooljaar	2022 - 2023	2023 - 2024	2024 - 2025
Aantal bereikte gezinnen	40	56	63
Aantal individuele contacten: <ul style="list-style-type: none">• Tijdens permanenties• Op afspraak, huisbezoek	79	187	170
Aantal georganiseerde groepsmomenten: <ul style="list-style-type: none">• Ontmoetingsmomenten voor ouders• Zomerbijeenkomsten voor ouder & kind• Infomomenten in de buurt	6	10	14
Aantal aanwezigen op groepsmomenten (ouders en kinderen)	49	113	142

Vragen en noden van ouders

Met deze vragen kwamen ouders te rade tijdens school- en buurtpermanenties. Unelma ging aan de slag: met de school en de leerkrachten, met de buurt, met vele welzijnspartners.

Schooljaar	2022 - 2023	2023 - 2024	2024 - 2025
Kennismaking met nieuwe ouders <i>Op zoek naar een netwerk, wegwijs in Leuven</i>	15	20	2
Administratieve vragen <i>Brieven begrijpen, formulieren invullen, e-mails opstellen, telefonisch contact met diensten</i>	24	23	29
Opvang en vrije tijd <i>Op zoek naar geschikte opvang, sport, kampjes</i>	22	81	53
School <ul style="list-style-type: none"> • <i>Brieven en andere communicatie met de school, contact en samenwerking met zorgcoördinatoren</i> • <i>Hulp bij tolkaanvragen, op zoek naar taalinitiatieven, huiswerkpartner's, ...</i> 	12	54	26
Nood aan betaalbare voeding <i>Info over sociale kruidenier en toeleiding naar solidaire kruidenier Sociokoop in LDC De Rozenberg/Leuven</i>	X	22	5
Materiële hulp <i>Vraag naar tweedehands kinderspullen, winterkleding, doorverwijzing naar Kirikou</i>	17	12	2

Financiën <i>Problemen met vervangingsinkomen, aanvraag bijkomende steun, contacten met vakbond en OCMW</i>	8	X	X
Wonen <ul style="list-style-type: none"> • <i>Op zoek naar een betere woning, vochtproblemen, problemen met huisbaas</i> • <i>Aanvraag herstellingen in sociale woning</i> • <i>Doorverwijzingen naar het Woonanker</i> 	8	16	17
Werk/opleiding, Nederlandse les <i>Vragen over traject, opleidingen, rijlessen, op zoek naar ander werk, combinatie van gezin & werk</i>	7	12	2
Juridische vragen <i>Aanvraag en contact met pro deo advocaat, opvolging complexe situaties rond echtscheiding, verblijfsstatuut</i>	7	9	3
Digitaal <i>Op zoek naar een laptop, hulp bij digitaal huiswerk</i>	5	6	X

Thema's waarrond de meeste vragen leven

Over de verschillende jaren heen kwamen volgende vijf thema's het meest aan bod tijdens gesprekken met ouders en samenwerkingen met scholen:

1. VRIJE TIJD EN OPVANG VAN KINDEREN
2. SCHOOLSE VRAGEN
3. PERSOONLIJKE ADMINISTRATIE
4. MATERIELE HULP: gezonde voeding en kleding
5. WONEN

Schooldirecteur:

“Iedereen verdient vakantie, maar ook een vrijetijdsbesteding, een hobby, ...”

Prioritair voor ouders en scholen is betaalbare vrijetijdsbesteding voor hun kinderen. Een thema waar we volop op konden inzetten in samenwerking met de school en het OCMW, dankzij het systeem van de UiTPAS en initiatieven als Iedereen Verdient Vakantie.

Gelijke onderwijskansen op school hangen nauw samen met het recht en de mogelijkheden op vrijetijdsparticipatie.

7. IMPACT EN RESULTATEN

Het laatste schooljaar (2024-2025) hebben we ingezet op de verdere verankering van het Unelma project op school en in de buurt. Vanuit de werkgroep zaten we samen met dienst Onderwijs, Buurtwerk en het Huis van het Kind Leuven om te beslissen welke partner dit verder kon zetten.

Daarna werd het schoolteam anoniem online bevraagd naar de impact die Unelma op hen heeft gehad als team en op de school als geheel.

Ouders werden bevraagd tijdens een groepsgesprek.

7.1. ONLINE BEVRAGING VAN SCHOOLTEAMS

We stelden het schoolteam de volgende vragen:

1. Hoe leerde je ons project kennen? Wat was er positief aan die kennismaking of wat kon er beter?

2. Hoe zou je jouw samenwerking met ons beschrijven? Welke onderwerpen kwamen aan bod?

3. Welke aspecten van de werking moeten volgens jou behouden blijven? Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

- Permanenties of andere vorm van aanwezigheid op school
- Ontmoetingsmomenten voor ouders
- Deelname aan personeelsvergaderingen
- Infomomenten voor ouders
- Overleg met zorg, leerkrachten en directie

4. Zie je nog andere noden die door een brugfiguur/sociale organisatie ingevuld kunnen worden?

5. Wat heeft Unelma volgens jou betekend voor de ouders en leerkrachten, zorg en directie?

Resultaatbeschrijving

1. Hoe leerde je ons project kennen? Wat was er positief aan die kennismaking of wat kon er beter?

Het schoolteam leerde Unelma kennen via personeelsvergaderingen, zorgcoördinatoren en de directies. Ze gaven aan dat het belangrijk is dat het project meermaals wordt aangehaald tijdens personeelsvergaderingen. Dit zou hen een betere kijk geven op het project en zo zouden ze meer beroep doen op Unelma en ouders doorverwijzen.

Daarnaast werd Unelma beschreven als een fijn, onmisbaar project. Door samen te werken, voelden ze zich begrepen als team. Zo konden ze zorgen rond gezinnen loslaten, omdat Unelma dit verder opnam.

Kleuterleidster:

“Ik had onmiddellijk het gevoel begrepen te worden en een geruststellend gevoel dat er mensen met expertise aan onze zijde stonden. We kregen de mogelijkheid om samen na te denken over de aanpak en het oplossen van noden van ouders.”

2. Hoe zou je jouw samenwerking met ons beschrijven? Welke onderwerpen kwamen aan bod?

Unelma werd door het schoolteam ervaren als een essentiële steun voor zowel ouders als medewerkers. Het project bood:

- **Een vertrouwenspersoon voor ouders:** een laagdrempelig, veilig aanspreekpunt. Ouders konden terecht met vragen of zorgen, ook over gevoelige of complexe thema's.
- **Ondersteuning voor schoolteam:** hulp voor leerkrachten en zorgcoördinatoren bij complexe vragen. Unelma nam taken over zoals doorverwijzing, administratie, inschrijvingen, begeleiding bij digitale tools, ...

- **Brugfunctie:** verbinding tussen ouders, school en externe partners en diensten (OCMW, LDC's, Kirikou, solidaire kruidenier,...), plus coördinatie van hulpverlening. Daar waar de school niet wist waar naartoe ze moesten doorverwijzen, nam Unelma dit over.
- **Zichtbaarheid en herkenbaarheid:** vaste gezichten creëerden continuïteit en vertrouwen.
- **Actieve ondersteuning bij communicatie:** hulp bij taalbarrières, tolken, oudercommunicatie en informatieverstrekking.

Zorgcoördinator:

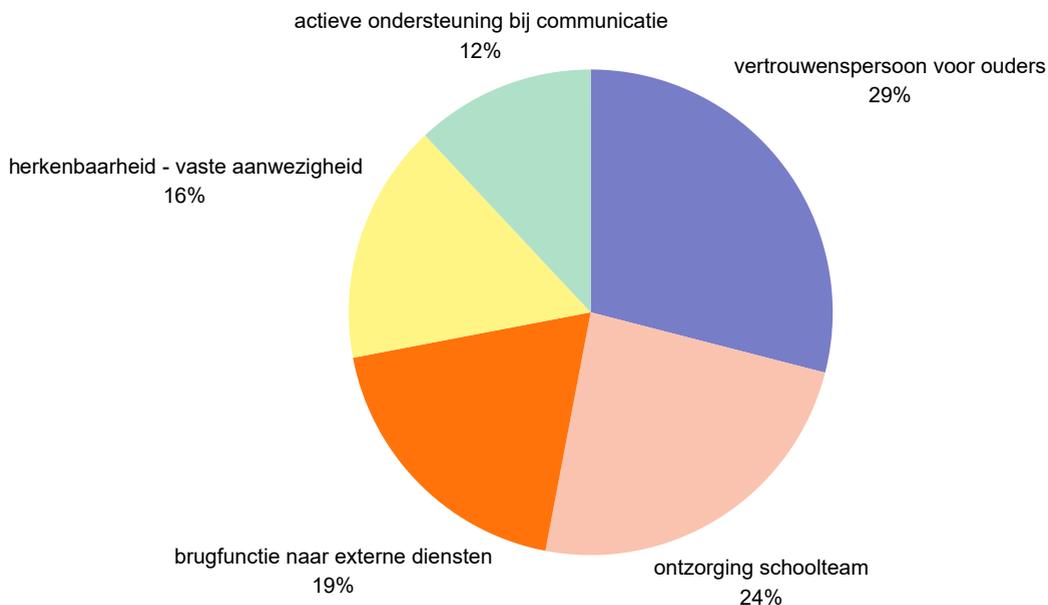
“Een steun in de rug voor leerkrachten en zorg, kadering van dingen tijdens gesprekken naar ouders toe, wegwijs voor zorg en directie. Een veilige haven voor ouders die iets willen bespreken maar de stap (bv. door schaamte of taal) naar school soms moeilijk vinden.”

Leerkracht:

“Het gaf rust als leerkracht om te weten dat ouders bij Unelma geholpen werden.”

3. Welke aspecten van de werking moeten volgens jou behouden blijven? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.
(Permanenties of andere vorm van aanwezigheid op school, ontmoetingsmomenten voor ouders, deelname aan personeelsvergaderingen, infomomenten voor ouders, overleg met zorg, leerkrachten en directie)

Effecten van Unelma - volgens respondenten (n=23)

Vanuit deze tabel kunnen we afleiden dat het schoolteam de aanwezigheid van een welzijnspartner zeer belangrijk acht. Zowel inzetten op het ondersteunen van ouders als het schoolteam moet behouden blijven.

4. Zie je nog andere noden die door een brugfiguur/sociale organisatie ingevuld kunnen worden?

Het schoolteam wil dat de welzijnspartner ook **gezinnen in de thuiscontext kan ondersteunen**. Als noden geven zij aan: hulp bij huiswerk, ondersteuning in de opvoeding, ouders wegwijs maken in het onderwijssysteem, ...

Zij willen gezinnen en de kinderen in hun klassen zoveel mogelijk kansen geven. Daarbij is het belangrijk dat er ook in de thuiscontext extra ondersteuning komt.

5. Wat heeft Unelma volgens jou betekend voor de ouders en leerkrachten, zorg en directie?

Unelma was laagdrempelig, wat vertrouwen creëerde bij zowel de ouders als het schoolteam. Daarnaast ervaaarde het schoolteam rust, omdat complexe vragen werden aangepakt. Ouders werden sneller en discreet doorverwezen naar de juiste dienstverlening.

laagdrempelig
rust
betrokkenheid
herkenbaar
gezicht
discretie
hulp bij
papierwerk
houvast
veilige
haven
warmte

7.2. GROEPSPREK MET OUDERS

BEREIKBAARHEID OP SCHOOL MAAR ZEKER OOK IN DE BUURT!

OP SCHOOL

Ouders vonden onze bereikbaarheid van 1x/week op school voldoende, zeker omdat het aangevuld kon worden met bereikbaarheid van de medewerker/brugfiguur via WhatsApp.

Ouders kozen unaniem voor één vaste dag in de week in de vorm van een permanentie, waar ze kunnen 'binnenspringen'. Werken op afspraak (en zo minder kans op wachten) vonden ze heel duidelijk een drempel.

Ouder:

"Zelf een afspraak maken vind ik toch moeilijker. Graag gewoon langskomen, en als er dan nog iets verder geregeld moet worden, plannen jullie een vervolgspraak in. Dat lukt wel."

Ouder:

"Een apart lokaaltje is niet altijd nodig, als jullie maar goed zichtbaar zijn, bv. aan de schoolpoort of in het paviljoen. Als er iets meer privacy nodig is, vinden we jullie ook nog in de buurt."

Benieuwd naar meer feedback van ouders?

Opbouwwerkers Latifa en Nadja gingen met enkele ouders in gesprek: hoe hebben zij Unelma ervaren? Het interview kan je beluisteren via deze QR-code.

IN DE BUURT

Een plek in de buurt waar ouders de opbouwwerker/brugfiguur kunnen aanspreken, blijven ouders belangrijk vinden.

Ze zien dit graag gecombineerd met andere functies, zoals boodschappen kunnen doen in de plaatselijke solidaire kruidenier, een bezoek aan de Bib, of aansluiten bij praatgroepen Nederlands, zoals het aanbod in één van beide Lokale Dienstencentra in Heverlee.

Ouder:

“We weten jullie te vinden via jullie ‘groetenkaartjes’. En we maken zelf mond-aan-mondreclame bij andere ouders. Maar het is ook belangrijk dat de school andere ouders met jullie laat kennismaken, als eerste stap. Daarin heeft de school een belangrijke rol.”

PRIORITAIRE NODEN: UNELMA OP DE BRUG

Ouders waren in het **algemeen tevreden** over onze aanpak, wanneer ze beroep deden op Unelma. Ze konden er terecht met vragen, er werd een link gelegd met de school, andere diensten en welzijnsorganisaties. Ook belangrijk: de vraag werd door de opbouwwerkers verder **opgevolgd**: ze hielden de vinger aan de pols.

Een thema dat **moeilijker** aan te pakken viel binnen zo'n brugfunctie was **huisvesting**. Herhaaldelijk signaleerden gezinnen problemen met de huisbaas, of contracten die niet werden verlengd, waardoor ze op zoek moesten naar een andere betaalbare huurwoning. Er was een vlotte samenwerking met de Huurdersbond en doorverwijzing naar het Woonanker van het CAW. Helaas volstond die ondersteuning vaak niet voor gezinnen om aan een betere betaalbare woning te geraken in de buurt van de school van hun kind. Voor grote gezinnen met een migratieachtergrond liep alles nog moeilijker, waardoor ze genooddakt waren te verhuizen naar andere deelgemeenten of buiten Leuven.

Voor individuele **vragen over school** konden ouders gemakkelijk bij de permanentie terecht. Er mag volgens hen nog **meer accent gelegd worden op informatiemomenten in groep**, zoals over overgangen op school (bv. de overgang naar het secundair onderwijs) en de samenwerking met het CLB hierin.

Ook werd er gesproken over het **belang van het gebruik van tolken op school**, zodat ouders soms ook in hun thuistaal een gesprek op school met de directie kunnen voeren, of een oudercontact wat meer diepgang kunnen geven. Er wordt vooral gebruik gemaakt van tolken wanneer de school dit noodzakelijk vindt. Ouders worstelen met het feit dat ze hun eigen mening en ervaringen niet altijd kunnen overbrengen op een oudercontact, omdat er toch nog een taalbarrière is. Zelfs al kunnen ze technisch gezien het gesprek in het Nederlands voeren.

Via een tolk wordt het gevoel versterkt mee een stem te hebben in het gesprek op school, en zo kunnen ouders ook meer betrokkenheid tonen.

Ouder:

“De directrice en de zorg doen al heel veel, maar toch blijft het moeilijk om alles goed te volgen. Zelf durven we niet altijd een gesprek aanvragen. Het luisteren, de boodschap begrijpen en dan een antwoord te hebben op het moment van het gesprek is zeer vermoeiend. Daardoor hebben we het gevoel onze ouderrol niet goed genoeg te kunnen opnemen. Zelf een tolk kunnen aanvragen, zou wel helpen.”

Op momenten dat Unelma niet beschikbaar is, hebben ouders het gevoel ook terecht te kunnen bij het CAW. Wel mag er in de toekomst nog meer kennismaking zijn met deze dienst. Gezinnen die aangesloten zijn bij een wijkgezondheidscentrum hebben positieve ervaringen om ook daar vrij snel terecht te kunnen met een vraag die eerder te maken heeft met welzijn.

ONTMOETINGSKANSEN IN DE BUURT: NOG BELANGRIJKER DAN PERMANENTIE

Ouders geven bij de evaluatie vooral aan dat ze een voortzetting van ontmoetingsmomenten met elkaar en kleine uitstappen met het gezin het allerbelangrijkst vinden.

Ook de WhatsAppgroep 'Activiteiten in Heverlee' moet voor hen blijven bestaan. Deze initiatieven zijn in de tweede fase van het project ontstaan, waarbij het netwerken tussen de ouders onderling belangrijk werd. Ook hier speelt het thema vrije tijd, vrijetijdsparticipatie en je plekje kunnen opbouwen in het Leuvense een belangrijke rol. Vele gezinnen missen dan ook de onmiddellijke nabijheid van familie of een ander netwerk.

Opbouwwerker

"Mama's die hier geen familie hebben, kijken maandelijks uit naar het ontmoetingsmoment in LDC de Rozenberg. Het voelt voor hen als op de koffie gaan bij een familielid. Daarnaast is het voor hen een plek waar ze laagdrempelig informatie kunnen krijgen over verschillende onderwerpen. Bv. deelname aan een cursus in Ruelenspark. Het is fijn dat ze de info krijgen, maar nog niet meteen moeten inschrijven. Ze mogen er over nadenken en dan samen met ons bekijken wat er haalbaar is. Het zet hun aan om deel te nemen aan de samenleving op hun eigen tempo."

7.3. HET NETWERK

Vanaf de start hebben we een structurele werkgroep opgericht rond de scholen en andere onderwijspartners. Door regelmatig samen te komen, een gezamenlijke agenda en gedeelde verantwoordelijkheid voor het verloop van het project, konden we een echt netwerk vormen.

Dit zorgde voor:

- Afstemming tussen de twee scholen en een versterkt sociaal netwerk rond gezinnen in Heverlee. Dankzij structurele samenwerking tussen onderwijs, buurtpartners en welzijnsorganisaties.
- Een grotere betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de buurt. Doordat zowel vaste als *ad hoc* partners mee richting geven aan het project.
- Een duurzame samenwerking. Doordat de werkgroep verdergezet wordt en daarmee een blijvende tool wordt binnen de brugfigurenwerking.

8. BELEIDSAANBEVELINGEN

We zijn zes jaar aan de slag gegaan met ruime welzijns- en vrijetijdsvragen vanuit scholen en ouders. Vragen die door Unelma een plaats, een antwoord en/of bijkomend initiatief gekregen hebben. Unelma werd de schakel tussen onderwijs en welzijn.

Basisschool Heilig Hart en basisschool Don Bosco Sint-Lambertus uit Heverlee hebben vanaf de eerste stappen mee hun schouders gezet onder dit project. Ook wanneer er barrières waren. Zij namen vragen en signalen ter harte. Unelma was voor hen een plek waar die vragen konden landen, zonder ze los te laten.

We zijn heel blij dat ook onze projectwerking kan landen in een grotere en duurzame structuur. Stad Leuven investeert namelijk sinds september 2022 in een uitgebreid netwerk van brugfiguren. In elke basisschool in Leuven wordt een brugfiguur ingezet. Zij vormen een laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders over heel Leuven. Scholen zijn enorm dankbaar voor deze investering.

Vanuit onze ervaringen met Unelma doen we graag de volgende vijf aanbevelingen.

1. Blijvend investeren in brugfiguren én in gedeelde visie

Scholen staan dagelijks voor complexe uitdagingen. Brugfiguren blijven daarbij een onmisbare schakel tussen onderwijs en welzijn. Ze kunnen zich niet “overbodig” maken: de problematieken zijn te veelzijdig en vragen een outreachende aanpak. Iemand moet letterlijk en figuurlijk op de brug blijven staan.

In de bestuursnota van stad Leuven lezen we dat er verder zal worden ingezet op brugfiguren. We zien dat scholen hier zeer dankbaar voor zijn en zich hierdoor ondersteund voelen. (Ridouani, M. 2025).

Schoolteams kunnen deze samenwerking nog versterken door te werken aan een gezamenlijke visie en aanpak, breed gedragen door het hele team. Daarbij is aandacht nodig voor de diversiteit van de leerlingenpopulatie én voor de armoedeproblematiek die in veel scholen aanwezig is.

2. Collectieve oplossingen voor uitdagingen rond taal en huiswerk

Scholen vinden het belangrijk om de lat hoog te leggen en dat siert hen: kinderen voldoende kansen geven en geen plaats laten voor 'onderschatting' van hun mogelijkheden, noch thuis noch op school.

We merkten doorheen het project dat taal en huiswerk een uitdaging bleef, vooral als de gezinscontext meertalig was. We hoorden veel ongeruste ouders. Er was veel vraag naar ondersteuning thuis, zowel vanuit ouders als (zorg)leerkrachten. We konden vaak hier geen antwoord op bieden. De vraag bleef maar groeien en het aanbod bleef te klein, ondanks de vele (vrijwilligers)initiatieven die Leuven rijk is. Er was telkens de hoop dat een individuele begeleiding aan huis het verschil voor het kind kon maken. Te vaak werd die niet gevonden, maar het is ook niet altijd een haalbare methodiek in elke thuiscontext.

We kunnen opnieuw nadenken over andere oplossingen, bv.:

- het herdenken van een **huiswerkbeleid** dat rekening houdt met de diversiteit aan thuiscontexten?
- **collectieve leerplekken** buiten school waar kinderen taal kunnen oefenen en informeel kunnen leren, in plaats van enkel individuele trajecten.

De KOALA-werkingen en kinderwerking van Stad Leuven zijn al heel waardevolle praktijken in dit verband. Daarnaast geven we hierbij nog enkele andere inspirerende voorbeelden, omdat dit aanbod in Heverlee ontbreekt:

- '**Taalmaatjes**' van gemeente Zaventem in samenwerking met GroepIntro. Kinderen van het eerste leerjaar worden hierin op een speelse manier gestimuleerd om hun Nederlands te verbeteren. Leerlingen van het 5de en 6de middelbaar - begeleid door medewerkers van GroepIntro vzw - stimuleren de jongere kinderen. Daarnaast worden de ouders ook betrokken bij het project. Maandelijks zijn er thema-avonden waarbij verschillende onderwerpen zoals spelenderwijs leren, taalrijk opvoeden, etc. worden besproken (GroepIntro vzw, 2025).

- Stad Gent subsidieert initiatieven voor studieondersteuning voor kinderen vanaf 4 jaar. Op voorwaarde dat ze zich richten op gezinnen in een kwetsbare situatie, laagdrempelig en gratis zijn, en samenwerken met ouders, school en vrijwilligers. Mooie voorbeelden met een geheel eigen focus zijn de huiswerkbegeleidingen in **de Kazematten**, waar kinderen via huiswerk in contact komen met theaterateliers en podiumkunsten. Ook **Sportaround** studieondersteuning maakt via huiswerkbegeleiding de brug naar sport en spel, talentontwikkeling bij kinderen en het verlagen van drempels naar sportclubs.
- Kijken we over de grenzen heen, dan vinden we onder meer in Nederland en het Verenigd Koninkrijk voorbeelden van **taalprojecten** waarin buurtbetrokkenheid een belangrijke rol speelt: in samenwerking met de plaatselijke Bib worden '**leescirkels**' georganiseerd voor kinderen en hun ouders. Bij dit model, ontwikkeld door Aidan Chanders ligt de focus niet op het 'klassieke voorlezen'. Vrijwilligers fungeren als taalcoach binnen dit groepsaanbod en laten kinderen niet alleen kennis maken met een groot boekenaanbod, maar zorgen ook voor talige activiteiten zoals taalwandelingen, taalexpo's, ... (Onderwijs van Morgen, 2025)

3. Investeren in de buurt als hefboom voor welzijn en participatie

Na zes jaar projectwerking in Heverlee geloven we meer dan ooit in een buurtgerichte aanpak. Een sterk netwerk rond scholen ontstaat door contacten, overleg en samenwerking met organisaties en diensten in Leuven. Dit leidt tot gerichte doorverwijzingen en biedt scholen waardevolle steun, maar het is niet voldoende.

We merkten dat investeren in de buurt rondom de scholen en de woonomgeving van gezinnen een duidelijke meerwaarde heeft. Door nabij te werken, vinden gezinnen sneller hun weg naar diensten en voorzieningen, wat de **sociale samenhang en het vertrouwen in de buurt versterkt**.

Het studie bureau **Endeavour** schetst in het kader van het **Masterplan Heverlee** een toekomstbeeld waarin ontmoeting, wonen en publieke ruimte samenkomen. Binnen dat toekomstbeeld kan het **oude gemeentehuis** een belangrijke rol spelen als **laagdrempelige inlooplek**. Zo'n plek kan jonge gezinnen ondersteunen om hun weg te vinden in Heverlee en de bredere Leuvense dienstverlening (Stad Leuven, 2021).

Er bestaan al sterke referentieprojecten in Leuven die tonen dat dit werkt. Zo biedt **De Nomade** in Kessel-Lo een mobiele en toegankelijke werking aan die inspeelt op noden van bewoners in verschillende wijken. Ook de **KOALA-projecten** binnen de buurtwerkingen tonen aan hoe structurele samenwerking tussen welzijn, onderwijs en vrije tijd gezinnen duurzaam kan versterken.

Tijdens onze ontmoetingsmomenten in de **Lokale Dienstencentra** zagen we dat ouders graag deelnemen aan **laagdrempelige activiteiten**: op hun eigen tempo en volgens hun leefwereld. Thema's zoals **opvoeding, school en verbinding met de buurt** staan daarbij centraal. Het gevoel een **eigen plek** te hebben, waar ze zichzelf kunnen zijn en waar ontmoeting vanzelf ontstaat, blijkt doorslaggevend. Daarnaast is het belangrijk om voldoende *bottom-up* te werken, jonge gezinnen te bevragen, en in de programmering van activiteiten rekening te houden met hun specifieke vragen en behoeften. Buurtinitiatieven zoals het **buurtfeest van De Danserie** en de **zomeractiviteiten van de Bib Heverlee** tonen hoe betekenisvolle, toegankelijke buurtwerking gezinnen echt kan bereiken en activeren.

4. Vrijetijdsparticipatie van kinderen: tijd voor een Loket Vrije Tijd

Vrije tijd is een sleutel om deel te nemen aan de maatschappij. De praktijk leerde ons dat ouders de meeste vragen hadden rond vrije tijd en opvang. Beide scholen hebben ook steeds sterk ingezet op vrijetijdsparticipatie.

Op zoek gaan naar gepaste vrije tijd is een hele uitdaging voor ouders: het kennen van de schoolvakanties en vrije dagen, op tijd aanmelden en inschrijven, op de opvang geraken, betaalbare opvang, ... Het zijn heel wat drempels waar deze ouders op botsen. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende plaatsen worden vrijgehouden voor gezinnen in een kwetsbare situatie. Ook als de ouders niet aan het werk zijn, is het zeer belangrijk voor kinderen hun ontwikkeling om te kunnen deelnemen aan vrije tijd. Het bevordert hun talenten en zelfvertrouwen. De UiTPAS met kansentarief blijft nog steeds voor heel wat gezinnen ongekend. Ook hier is het soms lang wachten om de hele procedure rond te krijgen. Helaas zorgt de prijs er dan ook voor dat kinderen geen vrije keuze hebben.

Een centraal Loket Vrije Tijd zou dit proces kunnen stroomlijnen en gezinnen nog beter ondersteunen bij het vinden van passende vrijetijdsactiviteiten.

5. Integrale benadering en netwerken in functie van brede gelijke (onderwijs)kansen

Eén van de hoofddoelstellingen van Unelma was om een zelfstandig en goed draaiend netwerk van onderwijs, welzijn en vrijetijdsdiensten rond de scholen te creëren. Een netwerk dat mee oplossingen biedt op welzijns- en andere uitdagingen. Dit vereist een integrale benadering op en rond scholen, met maximale leer- en ontwikkelingskansen van kinderen als gezamenlijk doel. Centraal in deze integrale benadering staat het interprofessioneel samenwerken, alsook het samenwerken met gemeenschappen, de buurt, informele netwerken én mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties. Dergelijk netwerk vereist engagement van alle betrokkenen, gedeelde verantwoordelijkheid én bereidheid om de eigen werkwijze aan te passen en/of nieuwe initiatieven te nemen. We wijzen op de noodzaak van 1) het verderzetten van het netwerk, 2) een duidelijke rolverdeling en 3) een gezamenlijke strategie.

Bij HoGent lopen momenteel onderzoeksprojecten die zich richten op de wisselwerking tussen onderwijs en welzijn, en op de school als ontmoetingsplek waar diverse actoren met elkaar in interactie treden en worden samengebracht om brede gelijke (onderwijs)kansen te realiseren. We raden aan om dit onderzoek, dat eind 2025 wordt afgerond, nauwgezet op te volgen om de interprofessionele samenwerking verder te versterken (HoGent, 2025).

9. BRONNEN

Baart, A. (z.d.). *Presentie*. Geraadpleegd op 6 oktober 2025, van <https://andriesbaart.nl/presentie>

Bielen, D. (2021). *Onderwijs en e-inclusie in Heverlee & Zaventem*. Kessel-Lo.

Dekoninck, J., & Verreth, B. (2023). *Sterk Onderwijs. Onze visie en aanpak van gelijke onderwijskansen*.

Departement Zorg. (z.d.). *Zorgzame buurten*. Geraadpleegd op 6 november 2025, van <https://www.departmentzorg.be/nl/zorgzame-buurten>

El Morabet, L., & Schils, N. (2019). *Een sociaal netwerk voor Heverlee. Onderwijs en welzijn dichterbij elkaar brengen*. Leuven.

GroepIntro vzw. (2025). *Taalmaatjes: spelonderwijs Nederlands leren*. Geraadpleegd op 25 november 2025, van <https://www.groepintro.be/nl/nieuws/taalmaatjes-spelonderwijs-nederlands-leren/>

HoGent. (2025). *Samen sterk Op en rond de School (SOS). Realiseren van optimale leerkanen van kinderen en jongeren in kwetsbare leefsituaties*. Geraadpleegd op 23 november 2025, van <https://onderzoek.hogent.be/Projecten/samen-sterk-op-en-ronde-de-school-sos-realiseren-van-optimale-leerkanen-van-kinderen-en-jongeren-in-kwetsbare-leefsituaties-werken-op-het-kruispunt-onderwijs-welzijn>

Hoogerman, A. & Bijlsma, J. (z.d.). *Leesbevordering en literatuureducatie. Een doorgaande lijn*. Geraadpleegd op 24 november 2025, van https://www.onderwijsvanmorgen.nl/wp-content/uploads/2021/04/Leesbevordering_en_literatuureducatie.pdf

Mertens, C., Seghers, M., De Maegd, K., & Van Kerckhove, C. (2021). *Kan onderwijs zonder welzijn? En vice versa?* Antwerpen: Mammoet.

Onderwijscentrum Gent. (2025). *Studieondersteuning*. Geraadpleegd op 24 november 2025, van <https://stad.gent.nl/onderwijscentrum-gent/partnerschap-schoolgezin/studieondersteuning>

Onderwijs van Morgen. (2021). *Hoe krijg je kinderen aan het lezen?* Geraadpleegd op 27 november 2025, van <https://www.onderwijsvanmorgen.nl/hoe-krijg-kinderen-aan-lezen/>

Opgroeien. (2025). *Presentietheorie: Kernelementen*. Geraadpleegd op 6 oktober 2025, van <https://opgroeien.be/kennis/themas/presentietheorie/kernelementen/>

Ridouani, M. (2025, 16 april). *Bestuursnota Leuven: 'Op koers van morgen'*. Pers.leuven.be. Geraadpleegd op 20 november 2025, van <https://pers.leuven.be/bestuursnota-leuven-op-koers-van-morgen>

SAAMO. (2021). *Onderwijs*. Geraadpleegd op 28 oktober 2025, van <https://www.saamo.be/themas/onderwijs/>

Stad Leuven. (2021). *Toekomstvisie voor centrum Heverlee*. Geraadpleegd op 3 november 2025, van <https://www.leuven.be/woonkern-heverlee>

Stad Leuven. (2024). *Wijk in cijfers*. Geraadpleegd op 20 november 2025, van <https://leuven.incijfers.be/dashboard/dashboard/wijk-in-cijfers>

Steel, R. (2021). *Praktijkkader: Aandachtsgebieden versterken*. Geraadpleegd op 24 november 2025, van Samenlevingsopbouw Vlaanderen https://docs.vlaamsparlement.be/docs/biblio/opendigibib/monografie/2017/073_aandachtsgebieden_versterken.pdf

Illustratie © Antje Smeyers

